

GOSPODAR

LETO 1932

13. JANUARJA

Štev. 1-2. STEV. 2

Kdo je močnejši?

V evangeliju nekje beremo: »Če te kdo udari v desno lice, mu ponudi še levo!« Judje in pogani so menili in menijo še danes, da je to evangelijska strahopetnost, ki ne velja za moče, ampak le za uboge polljudi, ki se ne znajo braniti in so preboječi, da bi udarec znali vrniti s krepkim udarcem.

Toda Učenik je dobro vedel, kaj je rekel. Poskusimo to pogledati na priprostem primeru. Prideš čez cesto in naenkrat se zaleti vate besen pes, te oblaja in že kaže zobe, da jih zasadi v tvojo nogo; ti se postaviš tja, se razjeziš, vpiješ, pobiraš kamenje, nameslo, da bi z malim gibom palice odpodil psa. Ali se pozneje ne sramuješ, da si s psom imel vojsko?

Ali pa prideš čez cesto in pijanec te napade, zmerja, okoli in okoli pa stoje ljudje in si ta prizor ogledujejo. Ali boš v tem slučaju tudi ti razgrajal, ali se celo pretepaval s pijancem? Seveda, če si eden izmed najslabših ljudi, potem pač; če pa si pameten in kaj držiš na svojo čast, potem si boš mislil, da te takle siromak, ki ga je strast spravila ob pamet, ne more zasramovati. Prav tako bi bilo, če kdo smeši tvoje versko prepričanje. Vedel boš, da je to manj vreden človek. Njega je satan strasti nahujskal ali pa brebožen časopis, ki vedno računa na sovražnost svojih čitateljev. Sicer bi prav gotovo ne bil tako nizkoten in bi te ne žalil v tem, kar ti je najsvetejše. Toda če je manj vreden človek, kaj se boš spuščal z njim v zmerjanje in pretep? Saj potem bi izgledalo, kakor bi se valjala dva sovražna psa v blatu. Če pa greš mirno svojo pot in se ne spuščaš v pogovor, kakor da bi to tebi ne veljalo, potem si ti zmagovalec. Vsak

pošten človek bo rekel, da si imel pač večjo moč pa tudi višjo kulturo.

Pa praviš, da se je tvoj nasprotnik bahal pri svojih ljudeh, kako te je ugnal. Pa ne boj se, prijatelj, ta bahavost je brez plačila. Le pomisli, kako je tedaj, če se gosak vrne li gosem in jim naznani, da je nasprotnika pogнал v beg; potem so samo gosi, ki gagaajo svoj amen k temu, ki pa je sovražniku, ki se niti v boj ni spustil, popolna ničla.

Pa ti nisi samo kulturni človek, ampak tudi kristjan in to je še mnogo več. Iz ljubezni do Boga se moraš naučiti tudi tu ali tam sramotenje prenesti, v zavesti, da pravega božjega otroka nizkoten zasramovanje niti ne doseže. Lahko pa pogledava tudi še drugačno sliko, kjer boš sam odločal, kdo je večji med obema!

Postavili so ga na sramotilni kamen, ogrnili s škrlatnim plaščem in trnjevo krono so mu položili na glavo. Potem so pljuvali nanj in ga zasramovali. Zadoščovalo bi, če bi samo s prstom mignil, pa bi jih uničil. Pa tega ni storil, ampak je surove hlapce celo opravičeval pri svojem nebeškem očetu, ko je rekel: »Saj ne vedo, kaj delajo.«

In s tem trpljenjem je postal Odrešenik sveta in je tudi nam zasužil nebeško kraljestvo. Ko občudujemo to njegovo božjo moč, ki jo je pokazal pri tem prestovalnem trpljenju, vemo, da je prav s tem postal zmagaalec sveta in kralj neba.

Mirko se opraviči v šoli, da ni mogel prejšnji dan priti k pouku, ker ga je bolel zob.

Učiteljica: »Ali te danes še boli?«
»Ne, ga je zobozdravnik pridržal.«

V pravo smer

Zoper stisko, v kateri se nahaja naše kmečko gospodarstvo, se je treba zažeti boriti na razne načine najprej v gospodarstvu samem. Eden izmed poglavitnih in najvažnejših načinov je *preuredba gospodarstva* v tem zmislu, da opustimo, kar se ne izplača in se bolj živo poprimemo tistih panog, ki kažejo za bodočnost večjo veljavo, zlasti na svetovnem živilskem trgu. Ni treba, da bi naštevati, katere panoge naj se omejijo ali popolnoma opustijo. To bo že vsakdo izlahka pogodil sam, če le količkaj opazuje in pravilno presoja položaj na trgu kmetijskih pridelkov. Težje pa je pogoditi pravo, ko treba obrniti gospodarstvo v drugo smer. — O tem hočem napisati par besed.

Pustimo glavne panoge našega kmečkega gospodarstva na strani, pa se ozrimo po drugih panogah, ki so veljale doslej za bolj ali manj postranske. Na prvi pogled opazimo, da so prišle nekatere popolnoma ob veljavo (n. pr. vinarstvo, pridelovanje žita), druge pa so stopile iz najzadnjega ozadja prav v ospredje. To velja posebno za *sadjarstvo*. Če pogledamo 20 let nazaj, se moramo čuditi, koliko je v tej kratki dobi poskočilo v veljavi uprav sadjarstvo. Uporaba sadja je po vsem svetu tako narasla, da kljub ogromni produkciji po nekaterih državah še vedno primanjkuje tega pridelka. Pa kakor vse kaže, glede tega še davno nismo na višku, kajti uporaba sadja leto za letom narašča in bo brez dvoma naraščala, vse do tje, ko bo večina ljudi spoznala, kako važno in potrebno živilo je sadje in ga bo še v večji množini hotela uživati. Prav zato pa ima sadjarstvo v naših krajih poleg živinoreje najbolj nadepolno, lahko rečemo zanesljivo bodočnost, pred vsem v tistih krajih, ki imajo posebno ugodne podnebne razmere in prikladno zemljo. In taka je z majhnimi izjemami vsa naša banovina. Šaj se vsako leto iznova uverjamo, da ima naše sadje povesod, kjer ga poznajo, najboljši sloves, ker glede okusa nadkriljuje vsako drugo.

Toda kako težko je našega povprečnega človeka, zlasti po vinorodnih krajih, prepričati o važnosti sadjarstva in mu dopovedati, da bi videl v sadjarstvu sredstvo za izboljšanje svojega gospodarskega položaja. Neznansko težko je splošnost pripraviti do tega, da bi s prepričanjem in odločnostjo krenila v drugo smer in se oprijela negovanja sadnega drevja, zasajanja novih sadovnjakov itd. s tisto vnemo in s toliko ljubeznijo, kakor neguje n. pr. vinograd, njivo in druge bolj priljubljene kulture. Še posebno neumljivo je to, ako pomislimo kako malo dela je s sadnim drevjem v primeri z drugimi panogami, ki nekatere sploh niso nikoli opravljene.

Temu je največ kriva neka prirojena konservativnost ali starokopitnost v kmetovanju, ki se tako težko loči od starega načina obdelovanja zemlje in od starih navad, pa če so še tako slabe, in se tako težko loti česa novega, nenavadnega. Mnogo je kriva tudi ta dozdevna neprilika v sadjarstvu, ker je to bolj počasna kultura. Traja namreč precej let, preden mlad nasad zarodi. Pa tudi redna ni rodovitnost sadnega drevja tako kakor so redne letine pri drugih rastlinah. Pa vse te dozdevne nevšečnosti v sadjarstvu odtehtajo razne ugodnosti, ki jih druge kulture nimajo.

Zelo potrebno se mi torej zdi, da uprav sedaj, ko začenjamo z novim kolesarskim letom tudi *ново sadjarsko leto*, prav v živo opozorim vse naše gospodarje, da brez odloga krenejo v to smer in se v svoj lastni prid odločijo *žrtvovati nekaj več skrbi in časa za izboljšanje in razširjanje svojih sadnih vrto*. Vsakdo, ki bo z živim prepričanjem in s trdno voljo krenil v to smer, se bo kmalu prepričal, da je na pravi poti in bo že v malo letih hvaležen za to pobudo. Vsaj skromna navodila, ki jih bo prinašal »Gospodar«, naj pazno prebira in se ravna po njih. Kdor pa more, naj se pridruži strokovni sadjarski organizaciji, k Sadjarskemu društvu.

H.

Zzdr. Hugon Turk:

Orientalška goveja kuga

Kar je bila v prejšnjih dobah za vse človeštvo »črna kuga«, to je bila do nedolgega časa za živinorejce orientalska ali azijska goveja kuga: strah in groza brez meje. Iz svoje prvotne domovine Azije se je ta resnična kuga razširila že v zgodnjem starem veku po Evropi. S preseljevanjem narodov je šla bolezen od Črnega morja preko našega ozemlja na zapad, se mnogokje udomačila in se pojavljala nepretrgoma do zadnjih desetletij prejšnjega stoletja, nekako do l. 1879. Tega leta se je ravno v naši ožji domovini bivši Štajerski in Kranjski poslovila od zapadne Evrope. Straši še vedno ob južnih mejah naše države (v Turčiji). Stalno nastopa še po vsej Aziji in celo v Afriki, kjer je v novejšem času močno razširjena. Zato moramo biti vedno zelo oprezní, da se ne priklati čez naše državne meje. Zanimivo je, da se je orientalska goveja kuga pojavila stalno ob in po vsaki večji vojni, tako tudi v in po zadnji svetovni vojni posebno leta 1919. do 1921. v Rusiji, Poljski, Bukovini, potem pa v Belgiji in Franciji.

Kako je strah pred to kugo upravičen, naj zato navedem nekaj števil. V letih 1711—1714 je poginilo v Evropi radi te bolezni 1 in pol milijona govedi. Nekoliko pozneje je izgubila Holandska vso svojo govejo živino. Tekom 18. stoletja je poginilo v Nemčiji 30 milijonov govedi; v nemško-francoski vojni leta 1870-71 je radi te bolezni izgubila Nemčija nad 21 tisoč govedi in 4000 ovac, Francija pa nad 56 tisoč govedi v vrednosti 15 milijonov zlatih frankov. Sredi prejšnjega stoletja je imela radi te kuge težke izgube posebno Galicija in Bukovina. Nazadnje se je pojavila v času avstrijske okupacije Bosne in Hercegovine l. 1878., potem v Dalmaciji (l. 1879.) in v Slavoniji ter hrvaški granici, prav nazadnje pa pri nas v Sloveniji. V teh pokrajinah je poginilo v 3 mesecih 1785 glav goveje živine.

Te strahovite izgube so povzročile, da so evropske države zaprle in zastražile svoje državne meje proti vzhodu in bolezen se je obenem zatirala in popolnoma zatrla z največjo silo in največjimi gmotnimi žrtvami in celo z vojaško pomočjo, na kar se bodo starejši ljudje še spominjali.

Orientalška goveja kuga je silno nalezljiva bolezen, ki se mora nemudoma naznaniti. Ona se prijemlje predvsem govedi, prehaja pa včasih tudi na ovce, koze, bivole in prašiče. Kopitarji, mesojede živali in človek zanje niso dovzetni.

Povzročitelja še niso mogli dozeti, tudi pod najboljšimi drobnogledni ne; tako majhen je in vendar povzroči strašno bolezen. Najrajše se razširi od bolne do zdrave živali, raznese pa se tudi po gnoju (blatu), smrkliju, penah, dlaki in raznih surovinah bolnih živali, po mrhovini, po okuženi krmi, vodi, hlevski in živalski opremi, obleki, obutvi; prenašajo kužilo razne osebe in živali (kokoši in druga perutnina, miši, podgane, kunci, razni ptiči, da celo po zraku samem se širi. Za prenos so zelo nevarne živali, ki so bolezen prebolele (*bacilonosce*), pa tudi le mala slamica iz gnoja bolne živine, katero človek prenese na svojih črevljih, ena sama dlaka bolne živali, ki se prime oblek ali travica, ki jo je onesnažil bolnik, prenese prav lahko to kugo in sicer tudi v daljne kraje, ali kakor pri zadnji svetovni vojni celo okoli sveta.

Goveja kuga je vročinska bolezen, od okužbe do izbruha mine 3—9 dni (inkubacija). Prvo znamenje obolenja je huda vročina. Telesna vročina naraste do 41.5° C. Drugače žival še ne kaže bolezenskih znakov, še je in prežvekuje; pač pa krave-molznice izgube skoraj popolnoma mleko. Nekoliko potem, čez pol dne, malokdaj pozneje, zbolí žival vidno; naježi se ji dlaka in izgubi svoj blesk, živali ne jedo in ne prežveku-

jejo, podrhtavajo in se tresejo po vsem životu, glavo drže k tlom, slabe vidoma in izgube vso živahnost. Tu in tam je goved zelo vznemirjena, kopije z nogami, udarja z glavo ob jasli, včasih naravnost besni. Ti znaki trajajo malo časa, rekdokdaj več kot pol dneva. Potem nastopi splošna onemoglost in slabost. Bolne živali se na paši odločijo od drugih, stoje žalostne, se nerade gibljejo. V hlevih se naslanjajo z glavo na jasli, se krive v križu, koža na plečih, ob prsih in na lakotnicah pogosto podrhtava, ali se celo vedno trese. Okoli gobca se nabere pene v velikih množinah, toda se navadno ne vlečejo tako, kakor pri slinavki. Iz nosnic se prikaže začetkom vode, pozneje temnosivo gnojno žlemanje, ki se nabira okoli nosnic in spreminja v cele hraste. Iz oči solze živali zelo in očesna beločnica se vname in postane rdeča. Bolniki stresajo z glavami in rozljajo z verigami. V nadaljnjem prično stokati ter naglo shujšajo in postanejo silno mršavi. Sedaj nastopijo tudi driske, redki prolivi, ki strašno smrde in so pogosto tudi krvavi. Seveda je žival po zadnjih delih silno zamazana z blatom, gnojem in krvjo. Končno se debelo črevo (rituik) popol-

noma odpre in blato se izloča brez volje živali.

Po gobcu se prikažejo že spočetka bele, potem rjave in pepelnosive ali rumene hrastice, ravno tako tudi okoli zob, v gobcu, na gornjih čeljustih, na nebesu, spodnji strani jezika; hrastice se dostikrat odločijo in na njihovem mestu nastanejo površne rdeče ranice (ugnide) z razjedenimi robovi; v notranji strani lica se lahko povesejo v celih kožicah. — Jednaki izpuščaji se lahko napravijo na sečnih delih (scalnih organih) ali pa se pokažejo samo rdeče lise ali pege. — Bolniki silno in z bolečinami kašljajo, poskušajo kašelj zadrževati, zraven pa težko in s silo dihamo (pljučnica). — Pri koncu bolezni žival čisto oslabi, pade na tla in se ne more več dvigniti; telesna toplota pade pod navadno mero in tedaj hitro poginejo; prav malo živali preboli, navadno se uniči vsa goved ne samo posameznih krajev, ampak celo celih pokrajin. — Podobno zbole lahko tudi ovce in koze, vendar veliko lažje in mnoge prebole. Se lažje zbole prašiči, odraščajoče svinje navadno ozdravijo v 10—12 dneh.

Za izboljšanje živinoreje

Rodovniško poročilo živinorejske zadruga Slovenjgradec.

Na predlog g. kmetijskega referenta Werniga se je pred poldrugim letom tudi pri nas začelo gibanje za uvedbo mlečne kontrole in rodovnika. Med članstvom naše živinorejske zadruga je postalo veliko zanimanje. Na sestanku se je izvolil odbor 4 članov, kateri je delo začasnega vpisa krav izvršil decembra 1930. leta. Ker so pa nastale ovire, ki jih je bilo treba premestiti, smo mogli šele čez 5 mesecev živino pravilno zmeriti in vpisati v rodovnik. Vpisali smo v rodovnik 95 krav, katere merijo po sledeči meri: višina vihré najvišja 143 cm, najnižja 118; višina križa najvišja 148, najnižja 120 cm; prsna širina najvišja 52 cm, najnižja 35 cm. Kočna širina naj-

višja 51 cm, najnižja 38 cm; prsna globina najvišja 72 cm, najnižja 55 cm; dolžina trupa najvišja 164, najnižja 127 cm ter enega glavnega bika, ki je star 3 leta, težak 720 kg in ima mero: višina vihré 138 cm, višina križa 138 cm, prsna širina 59 cm, kočna širina 57 cm, prsna globina 74 cm, dolžina trupa 164 cm. Bik se lahko kosa z vsakim originalcem iz Avstrije. Kupljen je bil od pokojnega g. Robiča iz Limbuš. Pri vseh kravah se je vodila mlečna kontrola ter izkazuje sledeči letni zaključek:

Najnižja mlečnost 948 litrov, najvišja 4058 litrov letno. V odst. tkih sledi izkaz: Do 2000 litrov 76%, od 2000—3000 litrov 42%, od 3000 litrov naprej

Priponniti moram posebno, da izkazujejo mlečnost nad 2000 litrov krave onih posestnikov, kateri imajo že povečini dobro urejena gnojišča in gnojnične jame, medtem ko posestniki krav z mlečnostjo izpod 2000 litrov s kravami vozijo in tudi nimajo še urejenih gnojišč in gnojničnih jam in je s tem tudi krma veliko slabša. Upam, da se bo mlečnost še znatno dvignila, čim se spravi v obrat mlekarna, ki je že na vidiku.

Lahko smo ponosni na izkaz letošnjega zaključka mlečne kontrole. Ni se nam treba skrivati pred inozemstvom, ni nam treba hoditi v tujo državo kupovat drago plemensko blago, katero si lahko sami vzredimo. Z radostjo moram priponniti, da se nahaja v našem okolišju nekaj takih živinorejcev, ki vedo,

da se plemensko blago boljše proda, kakor za mesarja. Saj lahko rečemo, da se je k nam svoj čas po zaslugi pokojnega g. Jelovška, g. živinorejskega inšpektorja Zidanška, g. višjega veterinarskega svetnika Pirnata uvozilo toliko originalnih bikov in krav, da bi lahko rekli, da ima slovenjegraški okraj samo originalno marijadvorsko živino, katere je še tudi precej in iz katere si moremo izrediti lepo plemensko živino. Moje geslo je: Manj živine, pa tisto lepo v mladosti odgojiti, da bo živina lepa po obliki pa tudi izrazita po mlečnosti. Potem smemo pač upati, da se bo plemenski material iskal tudi pri nas, da postane naš slovenjegraški okraj jugoslovanski Marijadvor (Mariabof).

Vodja rodovnika: Anton Apat.

Gospodarske vesti

Denar

g Ljubljanska borza. Zaradi praznikov je bil denarni promet na ljubljanski borzi v poslednjih štirih tednih bolj pičel ter je znašal v prvih treh na teden po 11, 11,6 in 8,2 milj. Din, zadnji teden pa le 5 milijonov. Temu je pa bil kriv prehod deviznega prometa na nov način dodeljevanja oziroma prodaje deviz od strani Narodne banke. — Naš dinar je v Curihu notiral 9,10 Din. Na borzi v Ljubljani so se inozemske devize kupčevale po naslednjih tečajih: 1 angleški funt je stal 192,50 Din, 1 ameriški dolar 56,16 Din, 1 nemška marka 13,40 Din, 1 holandski goldinar 22,60 Din, 1 švicarski frank 11 Din, 1 belgijska belga 7,83 Din, 1 španska pezeta 4,65 Din, 1 italijanska lira 2,86 Din ali 1 Din je 35 centezimov, 1 franc. frank 2,21 Din, 1 češka krona 1,67 Din.

g Nove odredbe glede deviznega prometa. Kakor večina naših obmejnih držav je tudi naša država izdala stroge naredbe glede deviznega prometa in vseh plačil v inozemstvo. Po novem letu bo samo Narodna banka opravičena izdajati inozemska nakazila za blago, ki smo ga uvozili ali ga hočemo uvažati. Tudi

našega dinarja se bo smelo izvoziti le po 3000 Din na potni list. S tem hoče vlada podpreti naš dinar in omejiti uvoz nepotrebne blaga ter na ta način dvigniti našo trgovsko bilanco. Te stroge mere so potrebne, ker tudi naši mejaši izvajajo strogo kontrolo o njih uvozu in ovirajo izvoz našega blaga. — Tako je bil promet z Avstrijo, ki je prepovedala vsako plačevanje šilingov v inozemstvo in s katero imamo tesne trgovske zveze, skoraj popolnoma prekinjen. Da se te zveze zopet upostavijo, je naša država sklenila z Avstrijo novo pogodbo, s katero se uvede kliring med obema državama, to je, plačevati ne bomo več v šilingih ali dinarjih, ampak z dobropisom, kakor to izvajajo pri nas poštna hranilnica.

g Sprememba zlatih zalog v raznih državah. Ko je Anglija sredi septembra preletela ukinila svoj zlati standard in je funt močno padel, je nastalo po vsem svetu nezaupanje v denar. Posledice tega je bilo, da je zlato začelo odtekat iz držav, kjer je bilo nezaupanje večje v države s trdnejšo podlago. Tako so o konca leta 1931 pritegnile štiri evropske države nase za 800 milijonov d

larjev ali 45 milijard dinarjev zlata, ki je šlo večinoma v Francijo, Švico, Belgijo in Nizozemsko. Zgubile so zlato pa največ ameriške Zedinjene države, potem Nemčija, Anglija in Japonska. — Med državami, ki so povečale svoj zlati zalogo, je tudi Jugoslavija, ki je potom svoje Narodne banke od dobe, ko je stabilizirala svoj dinar na zlati standard, do konca leta povišala svoj zlati zaklad od 1100 na 1758 milj. Din.

Cene

g Žitne cene. Na ljubljanski blagovni borzi ni že precej časa nobenih kupčij z žitom, zato navajamo cene iz novosadske borze. Tu navedene cene veljajo za žita (brez pšenice, ki je monopolizirana) v vagonih pošiljkah franko nakladalna postaja v Vojvodini za 100 kg. Rž baška 150—155 Din; oves baški, sremski, slavonski 127.50—132.50 Din; koruza baška 58—60 Din, baška, sremska za januar 61—63 Din, za marec—maj 75—77.50 Din; baška sušena 72 do 74, sremska sušena 74—76 Din, okolica Sid 76—78 Din; ječmen sremski 63/64 kg težak 122.50—127.50 Din. — Moka baška, banatska »Ogg« in »Og« 360 do 380 Din, »2« 340—360 Din. Otrobi baški in sremski 85—90 Din, banatski 80 do 85 Din. Fižol baški, sremski beli brez vreč 187.50—192.50 Din.

g Doplačilo mlinov za pšenico. Privilegirana izvozna družba je določila, da znaša od 5. t. m. nadalje doplačilo mlinarjev za pšenico 7000 Din pri vagonu brez ozira na provenienco blaga. Dosedaj je znašalo doplačilo na podlagi sedanjih cen 8500 Din za baško blago, za sremsko po 7000 Din. S tem se je doplačilo izenačilo za vse vrste blaga.

g Živilski trg v Ljubljani. Cene na ljubljanskem živilskem trgu so precej nizke, ker so prazniki minuli in ker je druga polovica meseca. Jabolka prodajajo po 3—5 Din kg, orehe v jedrcih po 16 Din kg, zeljnata glava stane 50 par do 1 Din, prav tako glava ohrovt, merica domačega radiča 1.50—2 Din, kilogram tržaškega radiča 6—10 Din in kilogram tržaške karfijole 6 Din. Govedina kilogram od 6—10 Din, volovsko

meso 10—12 Din, teletina 10—14 Din in prašičje meso 12—16 Din. Jajca so po 1.25—1.50 Din.

g Tržišče z jaji. Jajca za izvoz so se pocenila, ker je nastopilo toplejše vreme, ki pospešuje novo produkcijo. Posebno v Nemčiji je prišlo nepričakovano mnogo blaga na trg, kar je povzročilo znaten padec cen. Bati se je, da bomo letos pomladi dosegli dosedaj najnižje cene za jajca.

g Tržišče kož divjačine. Kupčija s kožami divjačine je sedaj vsled izredno nizkih cen popolnoma zastala. Tako plačujejo za kune zlatice po 500—600 Din, belice 450—550 Din, lisice gorske 170—200 Din, poljske 100—120 Din, vidre 400—500 Din, dihurje 80—100 Din, divje mačke 60—70 Din, zajce 4 in veverice 4 Din. V primeri z lanskim letom so cene znatno nižje.

Živina

g Živinski sejem v Ljubljani. Zadnji živinski sejem v Ljubljani se je vršil v torek 5. t. m. namesto v sredo na praznik. Zaradi tega, ker kmetje niso o tem vedeli, in zaradi slabega vremena, je bil dogon zelo slab. Pripeljanih je bilo le 67 konj, 38 volov, 36 krav, 10 telet in 24 prašičev. Prodanih pa 18 konj, 27 volov, 16 krav, 6 telet in 17 prašičkov. Cene so ostale nespremenjene, le teleta so se podražila za 50 para do 1 Din pri kg. Za kg žive teže so plačevali kupci: za vole I. vrste 5—5.50 Din, II. vrste 4—4.50, III. vrste 3—4 Din, za krave debele 4—4.50 Din, za krave klobasariče 2—3 Din, za teleta 5—6.50 Din.

g Živinski sejem v Ptuj. Na sejemu 5. t. m. je bilo prignanih 150 krav in telic, 139 bikov in volov, 58 konj, skupaj 347 glav. Prodanih pa je bilo 171 glav. Cena za kg žive teže je bila: voli 2.50 do 4.50 Din, biki 2—4.25 Din, krave 2.50—3.50 Din, telice 3—4.50 Din. Konji so dosegli cene od 400—2400 Din za komad. — Na prašičji sejemu 7. t. m. so pripeljali 109 prašičev, od katerih je bilo 56 prodanih. Pitani prašiči so dosegli za kg žive teže po 6.50—7 Din, poldebili 5—6 Din, pršutarji po 5 do 6 Din.

g Širjenje vesti o nizkih cenah živine. Živinski prekupčevalci in mešetarji so po listih posebno na Hrvaškem začeli širiti vesti o sramotno nizkih cenah živine in prašičev. S tem zbegajo kmete, ki jim nasedejo in jim prodajo živino po res nizkih cenah. Opozarjajo se vsi kmetje, naj bodo previdni in naj ne gredo na lim takim brezvestnim izkoriščevalcem. Kdor hoče svojo živino prodati, naj jo prižene na sejem, kjer bo zvedel za pravilne dnevne cene. V zadnjem času gredo cene živini in prašičem kvišku, torej ne prodajajte jih prehitro in prenizko.

Davčne zadeve

g Skupni davek za poslovni promet za vino in žganje. Konec decembra se je v finančnem ministrstvu vršila konferenca radi spremembe stopenj skupnega davka na poslovni promet za nekatere predmete. Tako je bil dosežen sporazum glede tega davka na vino, ki je dosedaj znašal 3 odstotke od kupne cene in bo predvidoma določen v novem letu na 10 par za liter vina vsake poljubne kakovosti. Tako bo odslej pobiranje tega davka enotno in bolj enostavno kakor dosedaj, ker je odmera po nakupni ceni povzročala ponovno nespোরазumljenja in pritožbe. — Tudi za žganje se je predlagal enoten davek od 50 par na hektolitersko stopinjo. Upati je, da bodo navedene spremembe stopile v veljavo že tekom januarja t. l. — Pavšalno pobiranje skupnega davka bo izključevalo dosedanje različne ocene vrednosti posameznih vrst vina.

g Znižanje zemljarine kmetovalcem. Davčni zavezanci, ki imajo pravico do znižanja dopolnilnega davka zemljarine, morajo predložiti zadevne prijave davčnim upravam do 31. januarja 1932 leta. Poznejše prijave, ki se ne opravičijo s tehtnimi razlogi, se ne bodo upoštevale. Dopolnilni davek se zniža pod naslednjimi pogoji: 1. če se davčni zavezanec izključno bavi samo s kmetijstvom; 2. če obdeluje svoje posestvo samo s člani svoje družine; 3. če ima v domačem skupnem gospodarstvu več kakor pet

rodbinskih članov; 4. če dopolnilni davek k zemljarini ne presega 5000 Din; 5. če vloži prijavo v odrejenem roku na predpisanem obrazcu. — V smislu omenjenega zakona se za člane skupnega domačega gospodarstva po tem zakonu ne morejo smatrati: 1. osebe, ki so stalno odsotne. Za stalno odsotne se ne smatrajo osebe, ki bivajo izven doma zaradi odslužitve kaderskega roka, šolanja, zdravljenja itd. 2. osebe, ki se bavijo poleg kmetijstva ali izključno z obrtom, industrijo ali drugim pridobitnim poslovanjem ali s samostalnim poklicem, ki je zavezan pridobitni. 3. osebe, ki so v razmerju stalne javne ali privatne službe. 4. žene in otroci oseb omenjenih v točkah 2. in 3. — 5. hišno služabništvo in nameščenci. — Prijave se morajo vložiti pri pristojnem občinskem oblastvu.

Razno

g Danski moratorij za kmetijske dave. Iz Danske poročajo, da bo vlada predložila parlamentu predlog za moratorij v korist kmetom, ki so močno prizadeti od krize. Predlog določa po vzgledu nemške odredbe o imobiliziranih kreditih, da se lahko kmetje, ki ne morejo izpolniti svojih obrestnih obveznosti, obrnejo na moratorijski odbor s prošnjo za odgoditev plačil.

g Zlorabe pri prisilnih poravnava. V zadnjem času se množijo slučajji, da nepoštene dolžniki pod krinko splošne krize zlorablajo zakon o prisilni poravnavi izven konkurza in se na ta način skušajo okoristiti. Jugoslovansko društvo za zaščito upnikov je za to sklenilo predlagati poostrotev zakona, da se obvaruje gospodarstvo pred škodo, ki mu jo povzročajo taki brezvestneži. Tako predlaga društvo, naj v vsakem slučaju državno tožilstvo izvrši preiskavo, če ne obstoja kako kaznivo dejanje. Nadalje naj se minimalna poravnalna kvota poviša od 40 na 60 odstotkov, kar bo dolžnike prisililo predlagati poravnavo, preden je imovinsko stanje tako izčrpano, da more nuditi kvečjemu 40 odstotkov. Poostriti je tudi odredbe glede vodenja knjig.

Pravni nasveti

Preselitev iz Nemčije v Jugoslavijo. I. G. R. Vaša sestra, ki je pristojna v Italijo, živi v Nemčiji. Rada bi pa prišla k Vam v Jugoslavijo. Kje naj vloži prošnjo za preselitev v Jugoslavijo. — Pri pristojni nemški oblasti naj si izposluje potni list za v Jugoslavijo, ki naj ga da potrditi pri našem konzulatu (poslaništvu) v Nemčiji. Prošnjo za bivanje bo pa morala vložiti potom onega okrajnega načelnstva (glavarstva) v Jugoslaviji, kjer se bo naselila in sicer na notranje ministrstvo.

Notarski račun. I. D. B. Če ste račun plačali, ste priznali višino in je brezplodno pisanje o tem ali je primeren ali ne. Pri plačilu procentov ne morete notarju ničesar odtegniti, ker procente plačate državi in ne notarju. Država vam jih pa zaračuna po zakonu in se ne da glede njih nič barantati.

Obresti pri »Krajski hranilnici«. A. F. Vprašajte vendar pri hranilnici sami, kakšne obresti vam pripisujejo od vloge, ki jo imate tam.

Oprostitev davka. A. B. K. Imate 12 otrok, pa ste prejeli opomin za plačilo davka. Vprašate, če je zakon o oprostitvi davkov za očete z 9 otroki še v veljavi. — Ta zakon še vedno velja. Morda niste vložili prošnje za oprostitev. To je treba v vsakem slučaju posebej vložiti. Ali pa izterjujejo kakšen zaostanek ali morda kuluk, ki ga pa kljub 12 otrokom niste oproščeni. Vsekakor vprašajte, predno plačate, pri davčni upravi, kakšen davek zahtevajo od vas.

Prošnja za vstop k žandarmeriji. Z. J. M. Mladenič, ki je odslužil vojake, bi rad vstopil k žandarmeriji. Sodno še ni bil kaznovan, pač pa je bil pri vojakih disciplinsko kaznovan na 26 dni zapora, kar je vpisano tudi v vojaški knjižici. Ali bo sprejet v žandarmerijo kljub tej disciplinski kazni? Za sprejem k žandarmeriji zahtevajo poleg drugega, da je prošilec neomadeževanega vedenja v preteklosti. Disciplinska kazen se pa ne smatra za omadeževanje preteklosti, zato še ni ovira za sprejem k žandarmeriji. O sprejemu pa odloča minister za notranje posle, ki seveda prošilca tudi lahko zavrne.

Zepet davek. T. A. D. Vaš oče je oproščen davkov, ker ima 9 otrok. Dobil pa je položnico za plačilo davka pod naslovom Barje. Ali mora plačati? — Ugotovite pri davčni upravi, za kakšen davek gre. Če tirjaže zemljiški davek, naj predloži odlok, s katerim je bil oproščen. Tedaj mu ne bo treba plačati. Morda pa tirjaže kuluk?

Davčne olajšave novih zgradb. F. O. H. Zgraditi nameravate eno leseno odnosno mešano hišo in vprašate, če je glede oprostitve davka kaj razlike med zidano in mešano ter na deželi in v mestu. — Davčne olajšave pri novih zgradbah se dovoljujejo za 20 let v krajih z nad 50.000 prebivalcev, v ostalih pa

za 10 let. Pravica do olajšave se pridobi s posebno prošnjo, ki se mora vložiti pri pristojnem davčnem oblastvu prve stopnje od dne, ko se začne davčna obveznost. Zakon govori o »zgradbah«. Stvar interpretacije je, kaj se razume pod pojmom »zgradba«. Merodajna bo seveda razlaga davčne uprave. Vsekakor spada pod ta pojem vsaka zgradba, ki je za trajno dobo postavljena na zemljišču, ki ima zidan temelj in se združil z zemljiščem ter postane njegova pritisklina.

Prestanek davčne obveznosti davka na dohodek od obratov in poklicev. O. F. H. Davčna obveznost preneha koncem onega meseca, ko je obrat odnosno izvrševanje poklica prestalo. Pravilno ste razvalni, da ste ob prenehanju obrti to javili davčni upravi. Obrtni list lahko pridržite. Kadar boste zopet pričeli obratovati, morate takoj javiti davčni upravi. Od obrtnega lista vam ne bo treba ničesar plačevati.

Kaznovanje po finančni kontroli. G. L. J. Vaše vprašanje je nejasno. Če tisti, ki so bili po finančni oblasti kaznovani, ne vedo, zakaj so bili kaznovani, naj vprašajo pri bližnji finančni kontroli, kjer jim bodo gotovo povedali, zakaj kazni in jim poudarili o pravici pritožbe. Gotovo je pa to napisano tudi na kazenskem nalogu, ki naj ga prizadeti pazno prečitajo.

Dolžnost zakoncev. A. R. S. Posesive nameravate izročiti sinu in vprašate, če morate svojemu možu izgovoriti stanovanje. — Dolžnost zakoncev je med drugim, da se vzajemno podpirata. Zato je tudi dolžnost žene, da ob izročitvi posestva izgovori tudi svojemu možu, ki je brez sredstev, dosmrtno stanovanje in hrano.

Dolg na najemninu. A. V. R. S. Imate najemnika, ki pa noče plačati najemnine za stanovanje za mesec december, češ, da je stanovanje tako vlažno, da se mu je oprava pokvarila radi vlage. Vlaga pa se je napravila le v kuhinji od sopen, ker se edinele kuhinjske kure in uporabljajo za stanovanje in premije zrači. Kako priti do plačila najemnine? — Zamudnega najemnika morate tožiti za zapadlo najemnino. Škode na lastnem pohištvu ne bo mogel ugovarjati v pobot, če je vlago sam zakrivil radi pomanjkljivega zračenja. Če boste dobili prisojeno najemnino, boste lahko zarubili najemnikov zaslužek pri njegovem delodajalcu.

Prevzem posestva in jamstvo za dolg. J. S. M. Pokojni oče Vam je izročil posestvo, ne da bi Vam povedal, da je kaj dolžan svojemu sinu v Ameriki. Sedaj po očetovi smrti pa trdi Vaš brat v Ameriki, da je pred 17 leti posodil očetu več denarja za nakup poljedelskih strojev ter zahteva od Vas povračilo tega denarja. Ali je k temu opravičen? — Ker ste kot sin po očetu prevzeli domačijo, jamčite za vse dolgove tega posestva, v kolikor ne dokažete, da Vam ti dolgovi ob izročitvi niso bili znani, niti Vam niso morali biti znani.